

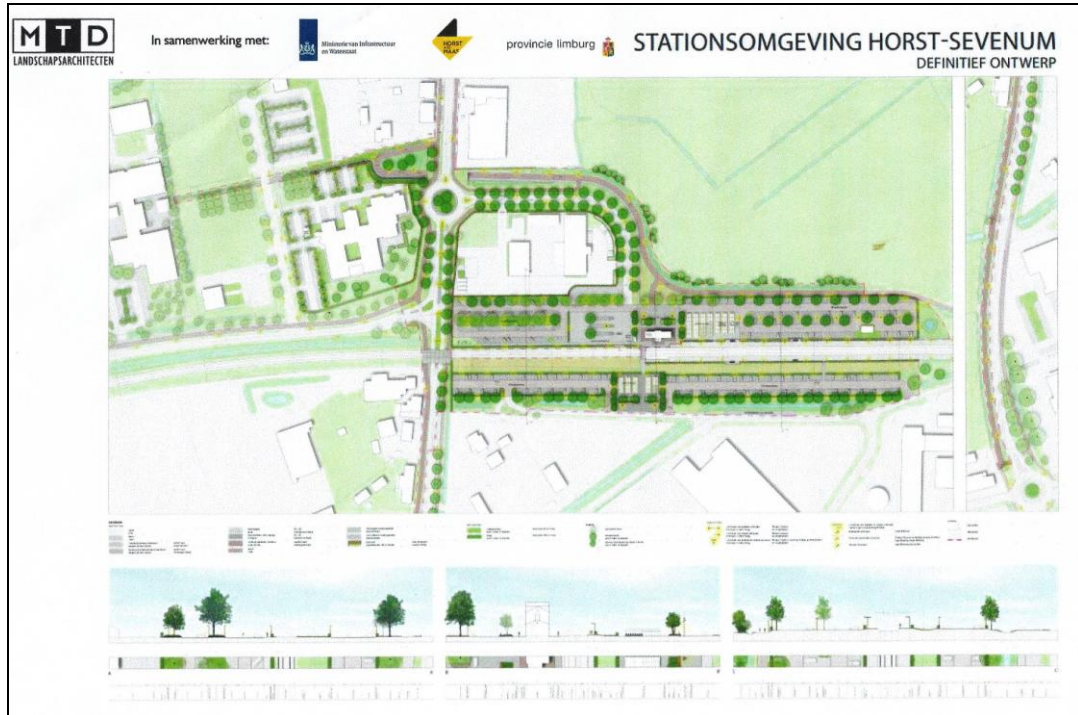
CEES VAN DEN AKKER ADVIES

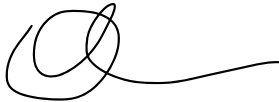

QuickScan Vooronderzoek **Ontpofbare Oorlogsresten**

Opdrachtgever:	Gemeente Horst aan de Maas
Project:	Herinrichting stationsomgeving Horst-Sevenum
Kenmerk:	CA/QS.VO-00/021-09
Datum:	27 augustus 2021
Versie:	01

CEES VAN DEN AKKER ADVIES
Adviseur Opsporen Ontplofbare Oorlogsresten
Vooronderzoek – Directievoering – Toezicht

Datum: 27 augustus 2021	Datum: 14 september 2021
Opgesteld door: Dhr. C. van den Akker Onderzoeker/Auteur	Opdrachtgever: Gemeente Horst aan de Maas
	

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	pagina
1. <u>Inleiding</u>	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Doel.....	4
1.3 Verantwoording.....	4
1.4 Werkwijze.....	4
1.5 Eerder uitgevoerde onderzoeken.....	5
1.6 Afbakening van het onderzoeksgebied.....	5
2. <u>Samenvatting</u>	5
3. <u>Bronvermelding</u>	6
4. <u>Algemene informatie</u>	6
5. <u>Inventarisatie bronnenmateriaal</u>	
5.1 Literatuur.....	7
5.2 Informatie uit eerder uitgevoerde onderzoeken.....	10
5.3 Archief EODD.....	13
5.4 Vliegtuig en bombardementgegevens.....	14
5.5 Archieven Luchtfotocollectie.....	18
6. <u>Analyse van bronnen</u>	20
7. <u>Afbakening gebieden</u>	20
8. <u>Contra indicatie</u>	21
9. <u>Conclusie</u>	22
10. <u>Advies</u>	22
11. Bijlage Protocol “Toevalstreffer OO uit de 2e WO”	22
12. Nieuwe regelgeving per 1 januari 2021	23

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De aanleiding tot het uitvoeren van een QuickScan Historisch Vooronderzoek Ontploffbare Oorlogsresten (hierna OO) vloeit voort uit het voornemen tot het herinrichten van de stationsomgeving Horst – Sevenum.

Gezien het gegeven dat er zich in de Tweede Wereldoorlog met name tijdens de geallieerde opmars in Limburg oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden mag de aanwezigheid van OO of delen daarvan niet worden uitgesloten. Het is van belang om duidelijkheid te krijgen over de aard en omvang van de situatie aangaande OO, ten einde de veiligheid van personeel en (directe) omgeving tijdens de realisatiefase op een verantwoorde wijze te kunnen waarborgen. Om inzicht te krijgen in de mogelijke risico's heeft de gemeente Horst a/d Maas aan *Cees van den Akker Advies* opdracht verleend tot het uitvoeren van een QuickScan vooronderzoek OO naar de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten of delen daarvan binnen het onderzoeksgebied.

1.2 Doelstelling

Het doel van dit QuickScan onderzoek is beoordelen of er indicaties zijn dat binnen het projectgebied OO aanwezig zijn. Het onderzoek zal resulteren in een rapportage met een advies over de te nemen vervolgstappen bij de mogelijke aanwezigheid van OO.

De classificatie verdacht wordt gegeven indien er een vermoeden bestaat van de aanwezigheid van OO, welke na de Tweede Wereldoorlog in de bodem zijn achtergebleven. Dit op basis van geverifieerd feitenmateriaal.

De classificatie niet verdacht wordt gegeven indien geen of onvoldoende feitelijke aanwijzingen worden verkregen voor de aanwezigheid van OO.

1.3 Verantwoording

De risico- inventarisatie is uitgevoerd door C. J. E. M. van den Akker.
(senior adviseur Opsporen Ontploffbare Oorlogsresten)

1.4 Werkwijze

In het vooronderzoek wordt onderscheid gemaakt in de volgende onderdelen:

- inventarisatie van bronnenmateriaal;
- beoordelen en evalueren van bronnenmateriaal;
- opstellen van een rapportage

Het bronnenonderzoek vindt plaats op basis van een inventarisatie van:

- informatie welke aanwijzingen geven dat het onderzoeksgebied, of een gedeelte daarvan, verdacht is op de aanwezigheid van OO (indicaties);
- informatie welke aanwijzingen geven dat het verdacht gebied, of een gedeelte daarvan, als onverdacht kan worden aangemerkt (contra-indicatie).

Van contra-indicaties is sprake wanneer in het onderzoeksgebied in het verleden gerichte opsporing van OO heeft plaatsgevonden of dat grondwerkzaamheden binnen het verdachte gebied hebben plaatsgevonden.

De indicaties en contra-indicaties uit het bronnenonderzoek worden beoordeeld en op basis daarvan wordt gemotiveerd vastgesteld:

- of er sprake is van een OO verdacht gebied, en zo ja;
- de (sub)soort, hoeveelheid en verschijningsvorm van vermoedelijke OO;
- horizontale en verticale afbakening van het verdachte gebied.

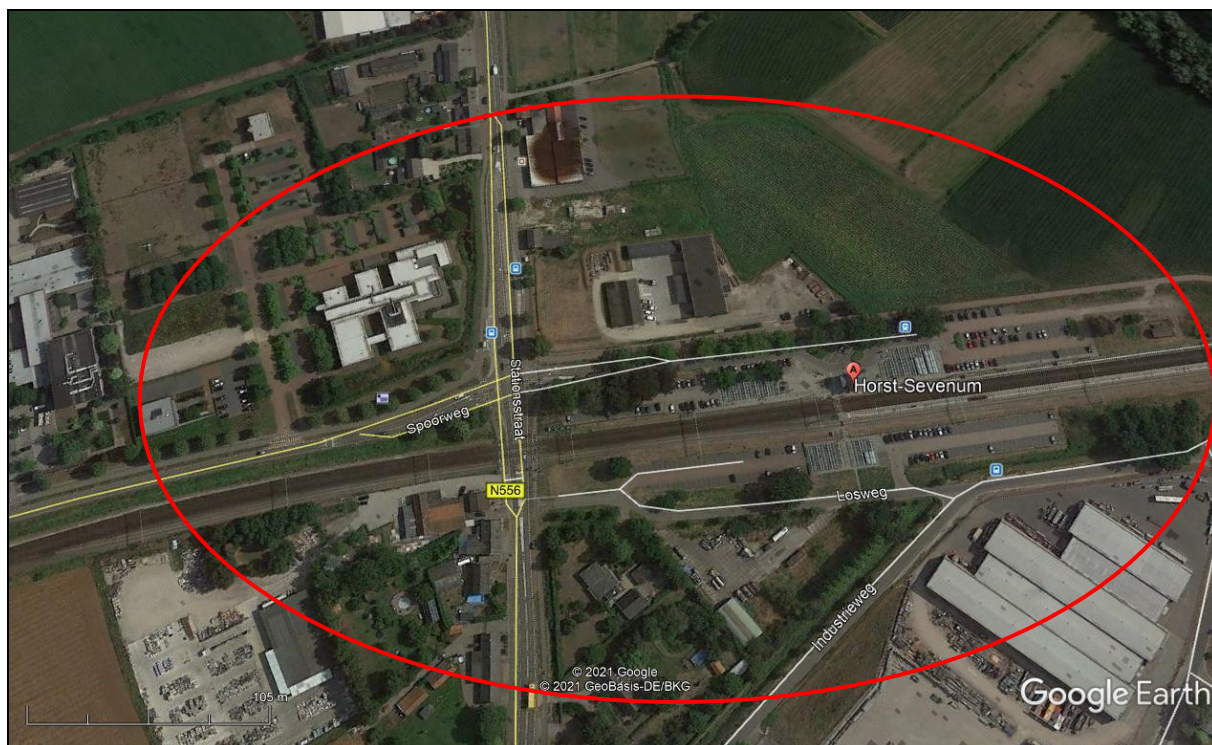
Eindresultaat is een rapportage met bijlagen.

Voor het verzamelen en inventariseren van gegevens over oorlogshandelingen is mede gebruik gemaakt van bronnen uit eerder uitgevoerde onderzoeken.

1.5 Eerder uitgevoerde onderzoeken ter plaatse of omgeving.

- V.O Conventionele Explosieven Noordwest-oksel A73 en A67 Gemeente Venlo.
16 juni 2015, 15/5005 definitief rapport.

1.6 Afbakening onderzoeksgebied OO

Binnen het rode kader het Quicksan onderzoeksgebied OO.

2. Samenvatting

- Het onderzoek is gestart met een inventarisatie van eerder uitgevoerde Vooronderzoeken OO ter plaatse en/of omgeving.
- Vervolgens is een inventarisatie van bronnen uitgevoerd, waarin mogelijk informatie over oorlogshandelingen binnen het onderzoeksgebied en omgeving is te vinden.
- Relevante informatie is verzameld, beoordeeld en per bron opgetekend in dit rapport.
- Vervolgens is op basis van feitelijke aanwijzingen het onderzoeksgebied (of delen daarvan) aangemerkt als verdacht/ niet verdacht van OO.

Resultaat

- Op basis van bronnenmateriaal (literatuur en archieven) is vastgesteld dat er aanwijzingen zijn, welke wijzen op oorlogshandelingen in de omgeving en mogelijk ook binnen het projectgebied. Feitelijke aanwijzingen van achtergebleven OO in het onderzoeksgebied zijn niet aangetroffen.

Conclusie

- Op basis van evaluatie van verzamelde informatie is het onderzoeksgebied **niet verdacht van OO**.

Advies

Het onderzoeksgebied is aangemerkt als niet **verdacht van aanwezige OO**.
Wij adviseren, de voorgenomen werkzaamheden op reguliere wijze uit te voeren.

3. Bronvermelding

Voor het uitvoeren van het onderzoek en het formuleren van een advies is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

Literatuur

Auteur	Titel	
A. Korthals Altes	Luchtaanvallen op Nederland 1940-1945	
EOCKL EOD	Archief geruimde explosieven	
Zwanenburg, G.J.,	En nooit was het stil Kroniek van een luchtoorlog.	
Hen Bollen en Paul Vroemen	Canadezen in actie Nederland najaar '44-voorjaar '46	
Bombs-Away BV	V.O. Conventionele Explosieven Noordwesr-oksel A73 en A67 gemeente Venlo, kenmerk 15p005 Datum: 26 juni 2015	
https://www.scholieren.com/verslag/profielwerkstuk-geschiedenis-horst-aan-de-maas-tijdens-de-tweede-wereldoorlog	Profielwerkstuk door een scholier 6e klas vwo 2 april 2009	

Archieven

Naam	Locatie	
Dotka Luchtfotocollectie	Website Dotka.com	Kadaster
Bombardementen en neergekomen vliegtuigen	Cees van den Akker Advies/ Theo Eversteijn	Cees van den Akker Advies
Verliesregister 1940 Defensie en oorlogsschade	Website Rijksdienst voor cultureel erfgoed	Website
BeoBom	Ruimingskaart explosieven EODD	Website
Rijksdienst voor het Cultureel	Erfgoed	Website

4. Algemene Informatie

4.1 Inleiding

Er kan met zekerheid worden vastgesteld dat er binnen het grondgebied van de gemeente Horst aan de Maas oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden. Om een indruk te geven van de oorlogshandelingen is door een samenvatting uit diverse publicaties, een algemeen historisch overzicht samengesteld.

4.2 Algemene historische context.

Mobilisatieperiode

In de periode september 1939 – april 1940 werden de Nederlandse strijdkrachten gemobiliseerd. Aanleiding was de Duitse inval in Polen in september 1939 en de daaropvolgende oorlogsverklaring van de Frankrijk en Groot-Brittannië aan de Duitse regering. In deze periode werden de verschillende onderdelen van Nederlandse strijdkracht onder de wapenen geroepen en werd er een begin gemaakt met het aanleggen van verdedigingslijnes, voorbereidingswerkzaamheden ten behoeve van inundaties, mijnevelden en versperringen.

Ondanks de snelle Duitse successen bleven op enkele plaatsen Nederlandse soldaten fanatiek doorvechten. Vaak zorgde het gebrek aan verbindingen en de onduidelijkheid over de Duitse aanval voor heldendaden aan Nederlandse kant. Ondanks dit plaatselijk moedig verzet van Nederlandse zijde konden de Duitsers over het algemeen zonder grote verliezen snel hun aanvalsplannen uitvoeren. De verdedigers werden snel overrompeld en uitgeschakeld. De Duitsers straften tegenstand af met korte, felle beschietingen, waar de verdedigers bij gebrek aan gelijkwaardige wapens vrijwel machteloos tegenover stonden en vaak vluchtten. Verder is het voor de bewoners van Horst aan de Maas vrij rustig gebleven. Veel is er niet beschadigd tijdens de Duitse aanval.

5. INVENTARISATIE BRONNENMATERIAAL

5.1 Literatuur

Relevante informatie m.b.t. het onderzoeksgebied is hieronder opgenomen.

Bron: <https://www.scholieren.com/verslag/profielwerkstuk-geschiedenis-horst-aan-de-maas-tijdens-de-tweede-wereldoorlog>

In 1940 begonnen de geallieerden met luchtaanvallen op Duitsland. Het eerste jaar wierpen ze een totaal zijn 10.000 ton aan bommen af boven het Duitse Rijk. Die hoeveelheid werd snel opgevoerd zodat in de laatste jaren zestig keer zoveel werd afgeworpen. Een van de doelen was het Roergebied, het industriële hart van Duitsland. Maar voordat de geallieerden daar konden komen moesten ze over vijandig gebied vliegen en ook recht over de Peel en de gemeente Horst aan de Maas. Op welke manier heeft dit invloed gehad op de bevolking?

De geallieerden vliegtuigen vlogen dus over de Peel heen om het Roergebied te kunnen bereiken. Veel werden er ook neergehaald door het Duitse afweergeschut. Ook lag er een belangrijke vliegbasis van de Duitsers bij Venlo. De Duitse jagers die vandaar opstegen kwamen vaak met de vijand in contact boven de gemeente Horst aan de Maas waardoor hier veel vliegtuigen zijn neergestort. De vliegtuigen die neerstortten vormden een groot gevaar voor de plaatselijke bevolking omdat ze vaak de bommen eerder afwierpen of met de bommen die ze bij zich hadden midden in het dorp neerstortten.

Mevrouw van Rens-Verslinden, een inwonster van Melderlo die meemaakte dat een vliegtuig vlak naast haar huis neerstortte zegt het volgende hierover:

“ Gewaarschuwd door buurman Van Rens, want zelf sliepen we als ossen, gingen we die nacht naar de schuilkelder* die vlakbij ons huis aan de Boomskant was gegraven. Meestal namen we ook een bundeltje kleren mee. Maar deze nacht lukte dat niet. Het ging allemaal veel te snel, het vliegverkeer was te hevig. 's Nachts om drie uur hoorden we een enorm gegier en gegil. Het leek wel of de wereld verging en we dachten dat ons laatste uurtje had geslagen. Plosteling hoorden wij een enorme klap. Direct daarna hoorden wij een reeks van ontploffingen. Allen bleven angstig in de schuilkelder zitten. Na een tijdje, toen alles wat rustiger was geworden, hadden we de moed om de schuilkelder uit te kruipen. Op de hoek van de Meldersloseweg, 150 meter van ons huis was een Engels vliegtuig neergestort. ”

Zo herinnerde mevrouw van Rens-Verslinden dus het neerstorten van een Brits toestel in de nacht van 25 op 26 mei in 1943. Je kunt hieraan duidelijk zien dat mensen midden in de nacht uit bed moesten om zo snel mogelijk naar een schuilkelder te gaan en dat terwijl ze vreesden voor hun leven. De nacht moesten ze dan doorbrengen in de schuilkelder terwijl er vaak een enorm lawaai was van de vliegtuigen en het luchtalarm. De kans dat een vliegtuig neerstortte was dan nog redelijk klein. De kans dat bommen eerder gedropt werden was veel groter. Dit gebeurde namelijk standaard als een geallieerd vliegtuig was geraakt en vaak onbedoeld tijdens beschietingen.

De grootste ramp die daardoor werd veroorzaakt vond in Hegelsom plaatst op 1 augustus 1942. Meneer H.Schattevoet was één van de ooggetuigen toen er verschillende vliegtuigen neerstortte en bommen werden gedropt boven Hegelsom hij verteld het volgende hierover: “Zoals gewoonlijk was de lucht weer vol met vliegtuigen die landinwaarts trokken om Duitsland te gaan bombarderen. Mijn broer Grad en ik gingen buiten kijken, want iedere nacht was er wel iets te beleven bij de luchtgevechten tussen de Duitse jagers en de Engelsen. Samen met onze ouders stonden we te kijken , toen we opeens mensen hoorden praten. Grad stelde voor er naar toe te gaan. Ik weigerde omdat ik mijn ouders niet alleen wilde laten. Op hetzelfde moment dat we beslisten er niet naartoe te gaan, gebeurde het. We hoorden het gefluit van de bommen en van het ene op het andere moment werden we tegen de grond geslagen. Toen sloegen de bommen één voor één in, in totaal negen. Wat zich vlak daarna afspeelde, was verschrikkelijk. We hoorden roepen en schreeuwen. Nauwelijks van de schrik bekomen, liepen we de straat op en stonden voor een half weggeslagen huis.

Op het moment dat ik wilde gaan kijken of er nog hulp kon worden geboden, ontplofte er nog een bom en vloog het huis in lichterlaaie. Ik maakte dat ik weg kwam. Meteen daarna werd er geroepen "Marieke ligt in de put". We liepen er snel naartoe. De ring van de put was weggeslagen en het nietsvermoedende meisje was erin gelopen. Verschillende mensen stonden eromheen. We hebben haar eruit gehaald door een menselijke ketting te vormen. De lichtste voorop en de zwaarste achteraan. Gelukkig konden we bij het kind komen en het eruit halen. We dachten dat ze dood was maar we gaven de moed niet op. We legden haar voorzichtig op de buik en duwden. Bij elke duw golfde er water uit haar mond.

Toen opeens, een snik, een gil, het kind leefde. Iedereen voelde zich ontzettend opgelucht"

De bovenstaande ramp in Hegelsom was de aanleiding voor de burgemeester van Horst, van Grunsven, dat er in de hele omgeving voorlichtingsavonden werden georganiseerd. Dit was om paniek te voorkomen en mensen ervan te overtuigen dat ze zoveel mogelijk binnen moesten blijven bij luchtaanvallen. Toch zaten veel mensen vaak in angst 's nachts in hun huis of schuilkelder te wachten totdat alle vliegtuigen waren overgevlogen.

Vaak waren de bewolkte avonden de rustigste avonden voor de bevolking, dan volgen er geen vliegtuigen.

Natuurlijk zijn bovenstaande verhalen persoonlijk en maar een paar voorbeelden van hoe mensen in angst zaten elke keer als er vliegtuigen overvlogen. Tegelijkertijd laat dit wel het grotere geheel zien. Het laat zien dat over het algemeen mensen na verloop van tijd de vliegtuigen die overvlogen als normaal gingen zien. Ook laat het zien dat ondanks hun angst om geraakt te worden door bommen mensen elkaar gingen helpen. Niemand werd aan zijn lot overgelaten ook al was er gevaar voor eigen leven.

Dit was dan niet alleen vanwege de vliegtuigbommen maar ook door het uitgaansverbod dat de Duitsers ingesteld hadden.

Toen de oorlog vorderde werden er ook op afgelegen plekken op het platteland her en der Wehrmachtshuizen gebouwd door de Duitse soldaten, die de daarbij geplaatste zoeklichten moesten bedienen. Hierdoor verschenen in Horst aan de Maas verschillende van deze posten. Deze kwamen 's nachts in actie als de geallieerde vliegtuigen overvlogen op hun heen- en terugreis. Hierdoor kon de Luftwaffe* nog meer vliegtuigen neerhalen waardoor het gevaar voor de bevolking toenam.

Verder hadden de neergestorte vliegtuigen ook een voordeel. Mensen konden zo aan ijzer komen om pannen enz. van te maken, want ijzer was schaars. Vaak werd een vliegtuig al half uit elkaar gehaald voordat de officiële instanties in actie kwamen. De bevolking zag dus feitelijk van alle nadelen ook de voordelen in en benutte die op deze manier.

De bombardementen op Horst en America

Een paar maanden voordat de geallieerden de gemeente Horst zouden bevrijden werden Horst en America gebombardeerd op 12 oktober 1944. Dit kwam omdat beide dorpen een knooppunt waren van aan- en afvoerwegen van het frontgebied, waarbij de hoofdwegen nog dwars door de dorpen liepen. Deze wegen waren dan ook het doelwit van de geallieerden bombardementen. Rond 3 uur in de middag kwam er plotseling een zwerm vliegtuigen over America die de aanval inzette. Hierbij kwamen negen mensen om het leven waaronder zes uit een gezin, de familie Delissen.

Daarnaast was ook een groot deel van het dorp verwoest.

Diezelfde middag om 4 uur gebeurde hetzelfde in het centrum van Horst. Er werden veertig bommen gedropt boven de kom van Horst die hierdoor ernstig werd beschadigd. De meeste huizen langs de hoofdverkeersweg in Horst, de Steenstraat, werden veranderd in puinhopen. In Horst komen door deze aanval 29 mensen om het leven.

Een dag erna op 13 oktober 1944 was het centrum van Horst weer aan de beurt. Hierbij werden 6 mensen gedood en tijdens de bombardementen werd de kerktoeren in brand gestoken. Deze toren stortte daardoor in. Verder werden het gemeentehuis en de markthal zwaar getroffen. Een verpleegster van het Rode Kruis in Horst waarvan de naam onbekend is verteld: "Toen ik me klaarmaakte voor het vertrek naar America kreeg ik van een Duitser die bij ons was ingekwartierd te horen: 'Blijf maar hier, want binnen enkele uren kun je hier beginnen. Verlaat liever je huis en ga naar het vrije veld want ook Horst wordt gebombardeerd!' We geloofden het niet, hoewel we zagen dat heel snel daarna de Duitsers gepakt Horst verlieten. Daarna ging plotseling de sirene en het bombardement volgde. Het was een vreselijke ervaring om van dichtbij mee te maken. Donderende knallen volgde elkaar op, het leek wel uren te duren terwijl het in werkelijkheid maar om minuten ging. Toen het weer rustig werd en wij de kelder verlieten, zag je niets om je heen als stof en nog eens stof. Wij waren gespaard maar vlakbij was het helemaal mis. Voor de meesten die onder het puin vandaan werden gehaald, kwam iedere hulp te laat. Bijna alle omgekomenen waren burgers, 'n enkele vijand was getroffen. Toen het donker begon te worden, werd er op straat geroepen: 'Er komt rook uit de kerktoeren'. Enkele mensen gingen poolshoogte nemen. Ze ontdekten dat er brand was gesticht en dat er op de trap van de kerktoeren een tijdbom was geplaatst zodat de brand niet geblust kon worden. Het was een droevig gezicht zo'n mooie oude kerktoeren te zien branden".

Er vlogen veel vliegtuigen over en precies boven Horst kwamen de geallieerde vliegtuigen in contact met de Duitse vliegtuigen. Daardoor zijn er ook veel vliegtuigen neergestort in de gemeente Horst aan de Maas. De bevolking zat daardoor veel nachten in angst in hun huis of als ze het beter geregeld hadden in een schuilkelder. Ze wisten niet wat er buiten allemaal gebeurde en hoorden alleen maar veel lawaai. De bommen die werden gedropt zorgden ook voor veel schade en angst onder de mensen. Desondanks zorgde de bevolking voor elkaar en hielpen ze elkaar in tijden van nood. De materiele schade door de "luchtoorlog" die boven de gemeente Horst aan de Maas werd uitgevochten was groot en het meeste kon pas na de oorlog worden opgebouwd. Dit kwam vooral door de grootschalige bombardementen van 12 en 13 oktober 1944. Hierbij werd de meeste schade in Horst en America veroorzaakt en kwamen ook de meeste mensen tegelijk om.

In de week van 12 tot 18 september 1944 worden de eerste dorpen en steden in het zuiden van Limburg bevrijd. Operatie Market Garden gaat van start en in Mesch sneuvelt de eerste bevrijder.

Bron: www.wegnaardebevrijding.nl

5.2. Informatie uit V.O. Conventionele Explosieven

Bron: V.O. Conventionele Explosieven noordwest- oksel.

A73 en A67 gemeente Venlo, kenmerk 15p00 Datum: 26 juni 2015

Bevrijdingsjaar 1944-1945

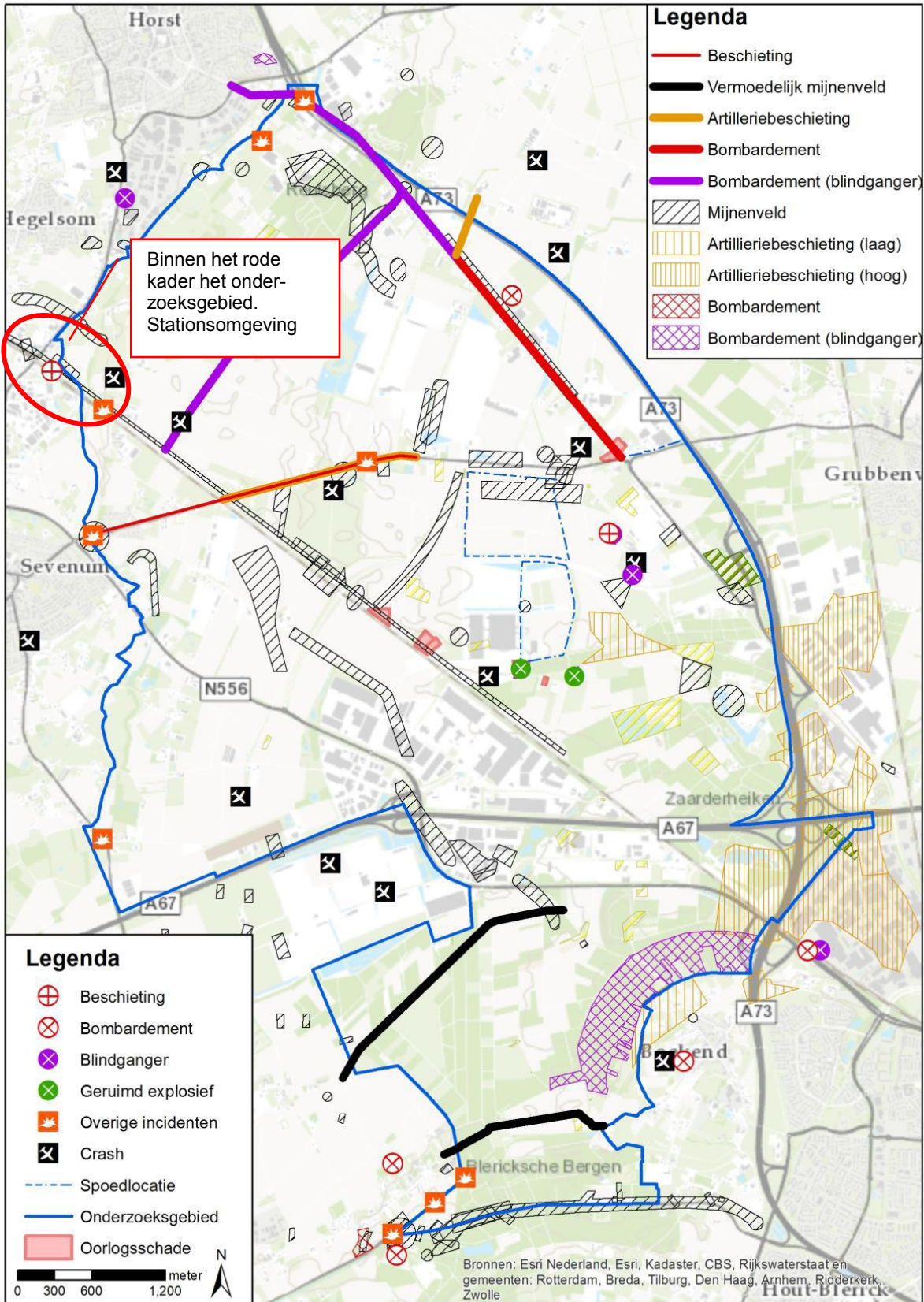
Het bevrijdingsjaar voor Nederland startte vanaf september 1944. Geallieerde grondtroepen staken vanuit België de Nederlands grens over in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg.

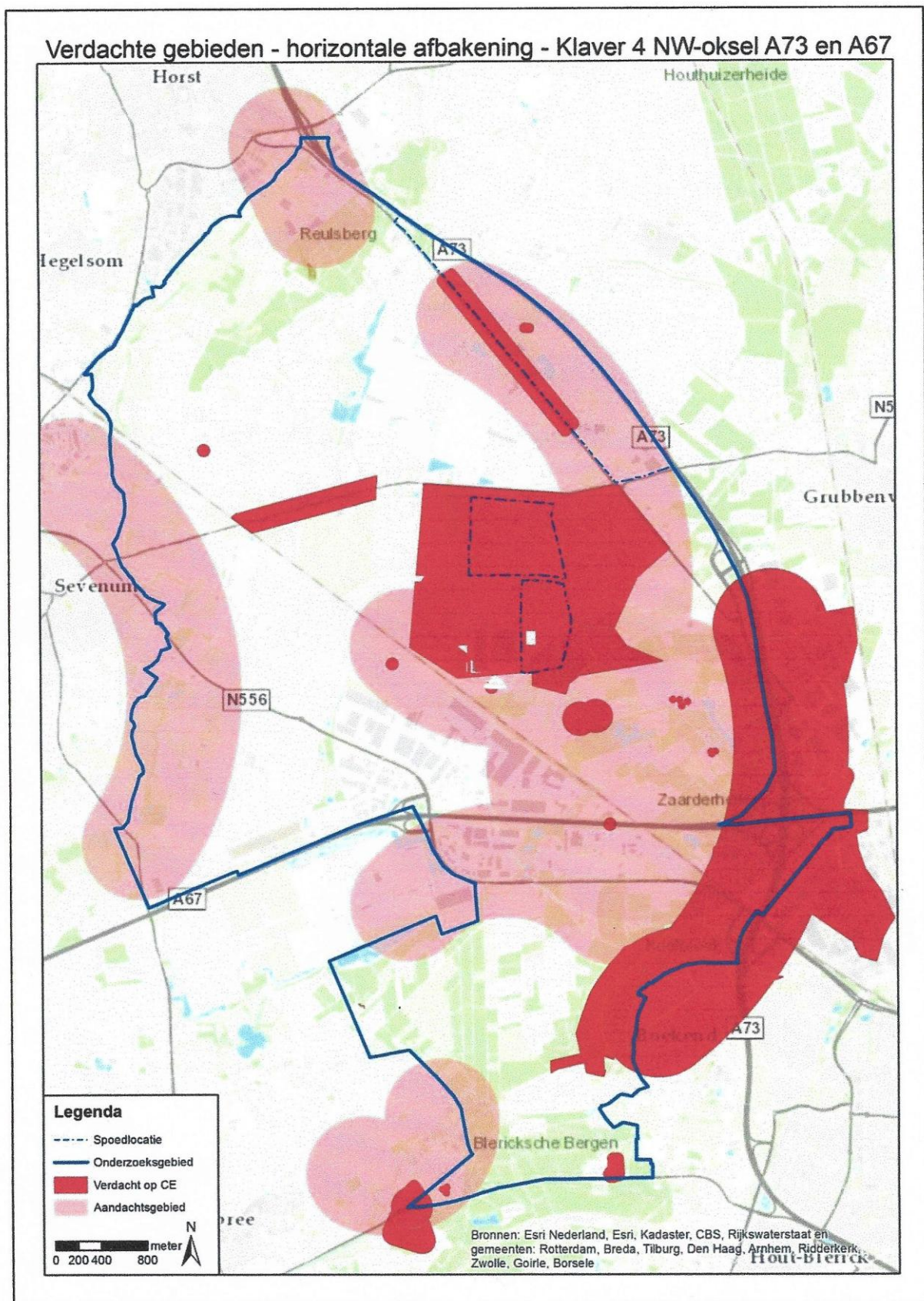
Halverwege september 1944 vond *Operation Market Garden* plaats. Dit ambitieuze plan van de geallieerde bevelhebber Montgomery moest ervoor zorgen dat de bruggen tussen Eindhoven en Arnhem door luchtlandingstroepen bezet zouden worden om vervolgens door geallieerde grondtroepen te worden 'bevrijd'. Als dit plan zou slagen dan zouden geallieerde eenheden voor kerst 1944 Berlijn al hebben veroverd. *Operation Market Garden* werd een fiasco en Noord-Brabant, Zeeland, Limburg en Gelderland werden frontgebied voor maanden waar zware (grond)gevechten plaatsvonden in combinatie met artilleriebeschietingen en bombardementen. Het onderzoeksgebied was ook voor enkele maanden frontgebied na *Operation Market Garden*. Duitse troepen wisten een bruggenhoofd te behouden bij Venlo, dat door de geallieerden met *Operation Nutcracker* werd bevochten. Nadat de laatste Duitse soldaten zich van de westelijke Maasoever hadden teruggetrokken bleef de rivier de frontlinie in de periode december 1944 tot maart 1945. De dorpen binnen het onderzoeksgebied werden (zwaar) getroffen door Duitse en geallieerde artilleriebeschietingen. In afbeelding 2 is een overzicht weergegeven van de geallieerde opmarsroutes en het frontverloop.

In Horst werden vele gebouwen beschadigd door bommen en granaten. In de schademeldingsformulieren werden het gemeentehuis van Horst aan Steenstraat 2, de bijzondere lagere jongensschool in Horst-dorp, de bijzondere lagere jongens- en meisjesschool in Horst-America, de bijzondere lagere school in Horst-Hegelsom, de bijzondere lagere school in Horst-Melderslo, de bijzondere lagere school in Horst-Meterik, het gebouw Oude School, de Landbouwschool aan Stationsstraat, de onderwijzerswoning in Griendtsveen, onderwijzerswoning Meterik, woonhuizen in Horst-America, het brandspuithuis in America en de openbare lagere scholen in Meterik en Griendtsveen genoemd. Ook infrastructuur (stoepen en bruggen), de Schadijkse bossen en plantsoenen waren door bommen en granaten vernield. Een globale schatting van de financiële schade die door de geallieerden was veroorzaakt aan gemeentelijke eigendommen (wegen, gebouwen, scholen, plantsoenen, bossen en wegbeplantingen) kwam uit op vierhonderdvijftigduizend gulden. Daarnaast werd ook door granaatvuur schade aangericht aan het lijkenhuisje op het kerkhof, aan een houten keet op de Vlis, aan een bergplaats aan het Wilhelminaplein, aan een middenstandswoning, aan de veldwachterswoning, aan de onderwijzerswoning in Melderslo, aan de voormalige marechausseekazerne aan het St. Lambertusplein, aan de onderwijzerswoning in America, aan een arbeiderswoningen in Horst en America aan armenwoningen aan Meterikseweg 44 en 46 in Horst en, aan een boerderij in Melderslo.⁷⁵ Tevens werden in Horst door granaatvuur beschadigd de huishoudschool aan Jacob Merlostraat 5, de openbare lagere school aan de Helenaveenseweg 22, de openbare lagere school aan de Meterik en de bijzondere lagere school aan Hegelsom. De markthal aan de Stationsstraat werd door bomschade beschadigd.

Bron; V.O. Conventionele Explosieven noordwest- oksel.
A73 en A67 gemeente Venlo

Inventarisatie archief - Klaver 4 NW-oksel A73 en A67

Bron: V.O. Conventionele Explosieven noordwest- oksel.
A73 en A67 gemeente Venlo

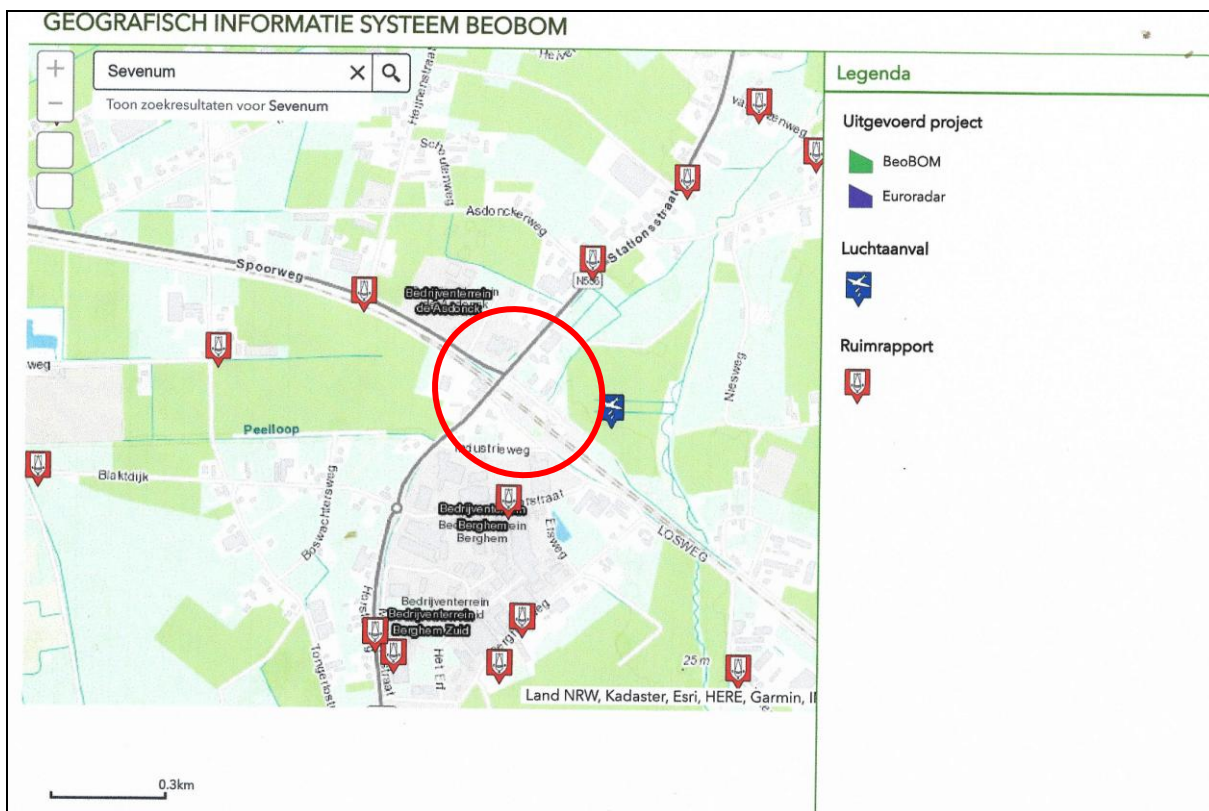
Resultaat: In de geraadpleegde literatuur zijn aanwijzingen gevonden welke wijzen op oorlogshandelingen en mogelijk aanwezige OO binnen het onderzoeksgebied, feitelijke aanwijzingen voor de aanwezigheid van OO binnen het projectgebied zijn niet op te tekenen..

Conclusie: Op basis van informatie verkregen uit literatuur is het onderzoeksgebied verdacht op de aanwezigheid van OO. Aanwijzingen van OO binnen het projectgebied zijn niet op te tekenen.

5.3. Archief Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) Opgave van meldingen en ruiming

Mora lijst

Mora nr	Datum	Locatie	CE
19721353	15-6-1972	Horst Venlose weg 67	1 brisantgranaat
19721910	21-8-1972	Horst Broekweg 3	1 brisantgranaat
19730241	9-2-1973	Horst, Ruttenweg 3	geen munitie
1973-0767	11-4-1973	Horst Haagweg6	1 sienrookgranaat fosfor
19730808	16-4-1973	Horst, Haagweg 6	1 handgranaat Mills 36 met ontsteker
10771002	9-4-1977	Horst, Ruttenweg 3	1handgranaat mills 36 m/ost
19792402	30-8-1979	Horst langs spoorlijn Horst - Sevenum	1 mortierrookgranaat doorsnede 90 mm.
19801486	6-5-1980	Horst, Venloseweg 74	Zoekactie, Niets aangetroffen
19802752	28-8-1980	Horst Hamweg 6	1 brisantgranaat van 2"
19861057	23-4-1986	Horst Berghemweg	1 brisantgranatt van 5.5 inch verschoten
19863723	3-11-1986	Horst, Haagweg	1 handgranaat nr 69
19870853	15-4-1987	Horst Broekweg 9	1 schokbuis nr.9
19881096	22-4-1988	Horst Erdbrugweg 10	1 brisantgraanaat 25 ponder .verschoten.
19893046	27-9-1988	Horst Horsterweg	1brisantgranaat van3 inch
19950380	11-3-1995	Horst St. Jorisweg	1brisantgranaat 8 cm mgr.
20080810	4-6-2008	Horst- Venloseweg 56	1 handgranaat B 8/9

Projectlocatie gelegen binnen het rode kader

Op bovenstaande kaart zijn de meldingen van mogelijke OO aan EOD vanaf 1972 aangegeven.

Resultaat: Er zijn een aantal meldingen van ruiming OO in de omgeving van het projectgebied opgetekend.

Conclusie: Er zijn geen feitelijke aanwijzingen van ruiming OO binnen het projectgebied aangetroffen.

5.4 Opgave van uitgevoerde bombardementen neergekomen vliegtuigen te Horst en Sevenum.

(Bron: Archief Cees van den Akker Advies)

Onderstaande opgave is een relevant deel van de bombardementen welke op Horst en omgeving zijn uitgevoerd.

12 juli 1940

Neergekomen Hampden Mk I P4366 PL- van het No. 144 squadron om 01.50 uur in de Sevenumse Peel te Sevenum.

14 maart 1941

Neergekomen Wellington Mk Ic L7858 OJ-A van het No. 149 East India squadron om 22.34 uur tussen Sevenum en Helden.

27 maart 1941

Neergekomen Whitley Mk V Z6470 EY-G van het No. 78 squadron om 23.05 uur bij Sevenum.

16 mei 1941

Neergekomen Wellington Mk Ic R1167 BL- van het No. 40 squadron te Sevenum.

17 mei 1941

Neergekomen Whitley Mk V Z6493 EY-V van het No. 78 squadron om 02.34 uur achter de boerderij van Crommertuin te Sevenum nabij Helanaveen.

2 juni 1942

Neergekomen Wellington Mk I Z8867 YP-L van het No. 23 O.T.U. squadron om 00.30 uur op de boerderij van dhr. Tacken, Stationstraat 86 Horst

2 juni 1942

Neergekomen Wellington Mk Ic DV434 ZK- van het No. 25 O.T.U. squadron om 02.00 uur te Horst.

3 juni 1942

Bombardement met brandbommen door vier Blenheims Mk IV WV- van het No. 18 Burma squadron op Horst. Getroffen werd een terrein ten noorden van de spoorlijn Eindhoven – Venlo bij de wachtposten 14 en 15 en het dorp America.

22 juni 1942

Neergekomen Messerschmitt Bf 110 C-4 G9+?? met Werkenummer 3260 van het 3./NJG 1 om 17.45 uur te Horst.

Neergekomen Messerschmitt Bf 110 C-4 G9+LL met Werkenummer 3266 van het 3./NJG 1 om 17.45 uur aan de Blaktdijk te Sevenum.

26 juni 1942

Neergekomen Stirling Mk I YZ- het No. 1651 Conversion Unit squadron op de Tienrayseweg te Horst

26 juli 1942

Neergekomen Stirling Mk I W7576 LS-G van het No. 15 Alanbury O.T.U. squadron om 01.32 uur bij "De Lind" op de Tienrayseweg tussen Horst en Tienraij.

1 augustus 1942

Bombardement op Horst. Getroffen werd te Hegelsom het terrein achter de woning van Dhr. P.J. Saris op G. 183.

Hegelsom

12 augustus 1943

Neergekomen Stirling Mk I R9167 OJ-N van het No. 149 East India squadron om 21.32 uur op een perceel bouwland aan het Bedelaarspad in Kronenberg-Sevenum.

12 augustus 1943

Neergekomen -17F met nummer 42.29687 LL-J "Jolly Roger" van de 91st Bomb Group van het 401st Bomb Squadron langs het fietspad aan de Romerweg van Sevenum naar Boekend-Blerick, Venlo.

3 september 1944

Bombardement op Horst-Sevenum. Getroffen werd het stationsempacement.

30 september 1944

Neergekomen Marauders in het Meterikseveld om 17.00 uur achter het klooster te Horst.

12 oktober 1944

Bombardement omstreeks 14.00 uur op Horst-America door Typhoons Mk met 50/1000 lbs bommen.

12 oktober 1944

Bombardement op Horst omstreeks 16.00 uur. Getroffen werd het centrum.

Horst

13 oktober 1944

Bombardement op Horst. Getroffen werd het centrum

12 oktober 1944 Neergekomen Typhoon Mk IB PD477 XM- van het No. 182 squadron om 16.00 uur aan de Kevelaarsedijk te Sevenum

29 oktober 1944

Neergekomen B-25 Mitchell Mk II FV967 EV- van het no. 180 squadron te Horst-Meterik.

5 november 1944

Neergekomen Tempest Mk V EJ718 US- van het No. 56 Punjab squadron om 16.15 uur bij Tienraij, Horst.

21 november 1944

Neergekomen Typhoon Mk IB PD523 I8- van het No. 440 RCAF City of Ottawa and Beaver squadron om 10.35 uur ten noordoosten van Horst.

1 januari 1945

Neergekomen Focke Wulf Fw 190 A-9 met Werkenummer 980543 van het Stab./JG 6 om 10.30 uur op ca. 7 km ten noordwesten in het Mariaveen te Sevenum.

1 januari 1945

Neergekomen Messerschmitt Bf 109 G-14 Grüne 16 met Werkenummer 784594 van het 4./JG 3 "Udet" aan de Maasbreeseweg 49 te Sevenum.

2 februari 1945

Neergekomen Typhoon Mk Ib MN358 HH-U van het No. 175 squadron om 17.35 uur te Sevenum.

7 februari 1945

Bombardement op Sevenum. Getroffen werd Blakt.

10 februari 1945

Neergekomen Typhoon Mk IB PD447 OV-F van het No. 197 squadron in de Ulfterhoek te Sevenum

18 februari 1945

Duits bombardement op Sevenum.

Resultaat: In voorgaande opgave van bombardementen op locaties gelegen binnen of in de directe nabijheid het projectgebied zijn geen aanwijzingen aangetroffen welke duiden op mogelijk achtergebleven blindgangers.

Conclusie: Ter plaatse van het projectgebied zijn geen feitelijke aanwijzingen van achtergebleven OO aangetroffen.

5.5 Archieven Luchtfotocollecties

Bron: Dotka.com

De digitale fotocollecties van de Topografische Dienst Kadaster 1940-1945 en Speciale Collecties Wageningen UR zijn geraadpleegd.

Uit de totale collectie is onderstaande beschikbare bruikbare foto van het projectgebied geselecteerd, aangekocht en bestudeerd.

Luchtfoto nr. 4153 datum 15-10-1944

Onderzoekgebied gelegen binnen het rode kader

Na vergroting en bestudering van bovenstaande foto zijn geen sporen van oorlogshandelingen waar te nemen..

Uitsnede van luchtfoto nr. 4153

Inpassing uitsnede luchtfoto op huidige situatie

Resultaat: Na vergroting en bestudering van foto nr.4153 zijn geen sporen van oorlogshandelingen waar te nemen..

Conclusie: Op basis van luchtfotoanalyse is het projectgebied niet verdacht van OO.

6 ANALYSE VAN BRONNEN

6.1 Literatuur

Resultaat: In de geraadpleegde literatuur zijn aanwijzingen gevonden welke wijzen op de oorlogshandelingen in de omgeving en mogelijk ook binnen het projectgebied. Feitelijke aanwijzingen om exacte locaties van mogelijke OO binnen het projectgebied op te tekenen zijn niet gevonden.

Conclusie: Op basis van informatie verkregen uit meerdere literatuurbronnen is het onderzoeksgebied niet verdacht op de aanwezigheid van OO.

6.2 Archieven

- Opgave van uitgevoerde bombardementen te Horst-Sevenum.

Resultaat: In de geraadpleegde archieven neergekomen vliegtuigen en bombardementsgegevens zijn aanwijzingen gevonden welke wijzen op de aanwezigheid van OO.

Gegevens om exacte locaties op te tekenen binnen het projectgebied zijn niet gevonden.

Conclusie: Op basis van informatie verkregen uit archieven neergekomen vliegtuigen en bombardementsgegevens is het onderzoeksgebied niet verdacht op de aanwezigheid van OO.

- Opgave geruimde explosieven

Resultaat: Uit de opgave van geruimde explosieven door EODD blijkt dat in de directe nabijheid van het projectgebied OO zijn geruimd. Binnen het projectgebied zijn geen meldingen bekend.

Conclusie: Op basis van informatie verkregen uit archieven EODD is het projectgebied niet verdacht op de aanwezigheid van OO.

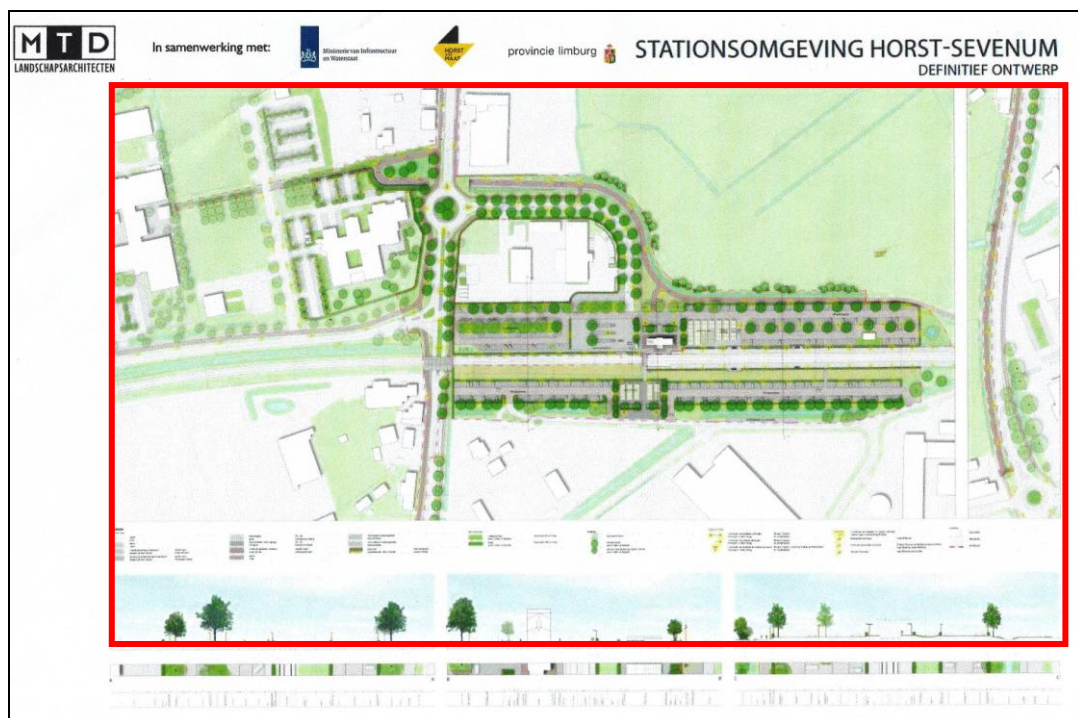
- Analyse van luchtfoto's

Resultaat: Na vergroting en bestudering van foto nr.4153 zijn geen sporen van oorlogshandelingen waar te nemen.

Conclusie: Op basis van luchtfotoanalyse is het projectgebied niet verdacht van OO.

7. AFBAKENING GEBIEDEN

Afbakening van onderzoeksgebied in het horizontale vlak

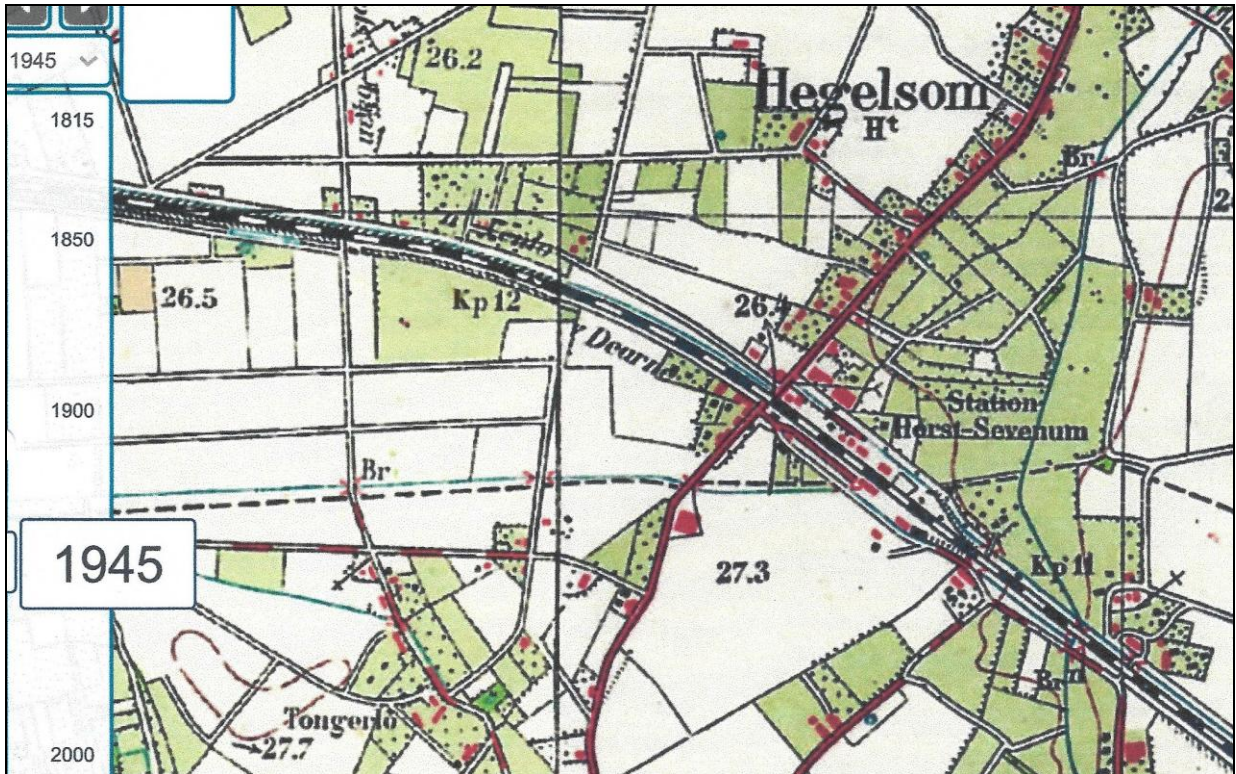

Onderzoeksgebied is gelegen binnen het rode kader

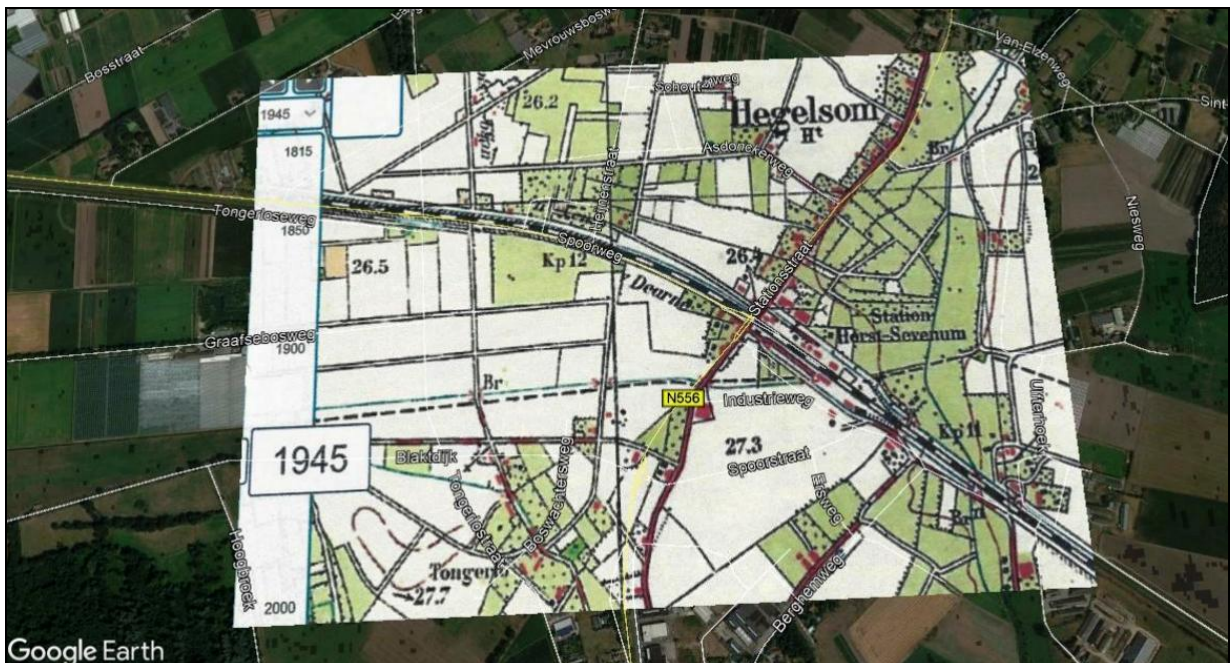
8. CONTRA- INDICATIE

Het huidige wegenpatroon is nog nagenoeg gelijk aan de ligging ten tijde van de Tweede Wereldoorlog. De bebouwing binnen het projectgebied is na de oorlog uitgebreid.

Aangenomen mag worden dat bij het uitvoeren van naoorlogse grondwerkzaamheden binnen het onderzoeksgebied, eventueel aangetroffen explosieven zijn geruimd.

Top. kaart 1945 Bron: Topotijdreis

Inpassing topografische kaart van 1945 op huidige situatie.

9. CONCLUSIE

Op basis van bronnenmateriaal (literatuur en archieven) kan gesteld worden dat er geen feitelijke aanwijzingen zijn aangetroffen welke duiden op OO of delen daarvan binnen het onderzoeksgebied.

- Het projectgebied is **niet verdacht van OO**.

10. Advies

Het onderzoeksgebied OO is aangemerkt als **niet verdacht van aanwezige Ontploffbare Oorlogsresten..**

Wij adviseren de voorgenomen werkzaamheden op reguliere wijze uit te voeren, met inachtna-me van het: Protocol "Toevalstreffer OO uit de 2e WO".

11. Bijlage

Protocol "Toevalstreffer OO uit de 2e WO"

Wat te doen bij het aantreffen van ontplofbare oorlogsresten (hierna OO) uit de 2e WO.

- Verdacht object gevonden (werknemers informeren)
- Aannemer legt het werk stil.
- Aannemer belt met de politie en gemeente Beleidsmedewerker Integrale Veiligheid
- De politie geeft een melding door aan het EODD
- De ruimploeg van de EODD komt vervolgens om het OO onschadelijk te maken
- Indien een ontplofbare oorlogsrest onschadelijk moet worden gemaakt informeert de politie, of de beleidsmedewerker Integrale Veiligheid of de burgemeester.

Indien voor de ruiming van een conventioneel explosief een woongebied moet worden ontruimd dan zal de burgemeester de nodige (nood)maatregelen treffen.

Indien de grondroerende werkzaamheden door een SC-OOO gecertificeerde aannemer worden uitgevoerd zal de senior explosievendeskundige van de aannemer bij aanwezigheid van een conventioneel explosief de politie en de toezichthouder voor het project alarmeren. Indien er daadwerkelijk een conventioneel explosief onschadelijk moet worden gemaakt wordt de burgemeester en de ambtenaar Openbare orde en Veiligheid geïnformeerd.

De vertaling van dit algemene protocol naar een protocol voor de verschillende onderdelen die tijdens de grondroerende werkzaamheden te maken hebben/krijgen met OO ziet er als volgt uit.

Protocol voor de aannemer

- Verdacht object gevonden (werknemers informeren).
- Werkzaamheden nabij verdacht object staken.
- Direct contact opnemen met de politie (0900-8844) en de directie op de hoogte stellen.
- Het verdachte object in de gaten houden tot de politie/directie op locatie is (vrij houden van toeschouwers, omwonenden en personeel).

- De werkzaamheden kunnen weer worden hervat op aanwijzingen van de directie.

12. Nieuwe regelgeving per 1 januari 2021

Voor ons werkveld gaat er op 1 januari 2021 behoorlijk wat veranderen. Na een lange voorbereidingstijd zal op die datum het Certificatieschema ontplofbare oorlogsresten (CS-000) in werking treden.

U leest het goed: ontplofbare oorlogsresten. Een nieuwe term voor hetzelfde. De term CE wordt in het Arbobesluit niet langer gebruikt en daarom is de nieuwe term ook geïntroduceerd in het CS-000, die immers is gebaseerd op het Arbobesluit.

Het CS-000 bevat een uitgebreide Nota van Toelichting waarin u kunt lezen wat er allemaal gewijzigd is.

Open eindjes

Een aantal wijzigingen leidt tot 'open eindjes', zaken die nu wel geregeld zijn in het WSCS-OCE en in het CS-000 niet meer. Voorbeelden daarvan zijn de **goedkeuring van het project-werkplan** door de gemeente en de **eisen aan beveiligde machines** die worden ingezet bij het benaderen. Over de goedkeuring van het projectplan door de gemeente is VEO in overleg met het Platform Blindgangers om tot een alternatieve regeling te komen. We verwachten daarover begin 2021 nader te kunnen berichten. Over de te stellen eisen aan beveiligde machines heeft de VEO een Werkgroep gefaciliteerd die een voorstel voor een richtlijn heeft opgesteld dat in 2021 wordt voorgelegd aan het CCvD-000.

De eisen aan het Vooronderzoek zijn uit het CS-000 geschrapt. Door opdrachtgevers, opdrachtnemers en het Platform Blindgangers wordt hard gewerkt aan de afronding van een **privat Certificatieschema Vooronderzoek en Risicoanalyse OO**. Op **www.vomes.nl** vindt u hierover meer informatie.

OO onderzoeksbepaling in Arbobesluit

Last but not least zal op 1 januari de wijziging van artikel 4.10 van het Arbobesluit in werking treden met een nieuwe specifieke onderzoeksbepaling. Als er gevaren zijn voor de veiligheid en gezondheid van werknemers door de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten, moet hiernaar een oriënterend onderzoek worden ingesteld (lid 2) Een nader onderzoek is vereist als de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten die gevaar kunnen opleveren voor de veiligheid of gezondheid van werknemers niet kan worden uitgesloten (lid 3). Als er gevaar bestaat voor de veiligheid of gezondheid van werknemers door de aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten moeten deze worden opgespoord of worden andere passende maatregelen getroffen (lid 4).

Er zijn nog wel de nodige vragen over hoe deze nieuwe wettelijke bepalingen in de praktijk precies moeten worden uitgelegd. Het ontwikkelen van praktische handvatten daarvoor is een uitdaging voor 2021.